

دوسعادتده یکی پوسته خانه تارشوسنده.
دائرة مخصوصه در محل ارابه:

مستطابق

انظار:

مسلكيزه موافق آثار جديده مع المنزليه قبول اولنور
دورج ايجي يمين آثار اطاده اولنار

دين، فلسفه، ادبيات، حقوق و علوم دن باحث هفته لق رساله در

مؤسسلى: ابوالعلا زين العابدين - ح. اشرف اديب

تاريخ تأسيس:

۱۱ نور ۳۲۴

دوسعادتده نسخه سي ۵۰ پاره در

تيريله دن مقوا بورو ايله كوندريليرسه سنوي
۲۰ غروش فضله آلنير.

دوسعادتده پوسته ايله كوندريليرسه ولايات بدلى اخذ اولنور.

سنه لى القايلى

۳۵ ۶۵

۵۰ ۹۰

۵۰ ۹۰ غروشدر

دوسعادتده

ولاياتده

ممالك اجنبیهده

برنجي سنه

۳۲۶ ذى القعدة ۹ پنجشنبه ۲۰ تشرین ثانی ۳۲۴

عدد: ۱۵

اطاعت اولماز . [انما الطاعة في المعروف] طاعت انجق معروفہ مخصوص صدر . قرآندہ بوشرط آ کلاشیلمازی ؟

اولا [اطيعوا الله واطيعوا الرسول واولى الامر منكم] بیورور . الله اطاعت ایدہ جکسک اول بول . صوکر ارسولنہ . بویکی اطاعتی محافظہ ایلہ برابر اولی الامرہده اطاعت ایدہ جکسک . اولی الامرہ اطاعتلہ ایکی اطاعت نائل اولورمی ؟

- اولابیم امرمه ، صوکر ارسولک امرینه . صوکر بوداثره داخلندہ قرآنہ ، حدیثہ توفیق حرکت ایدرسہ اولی الامرہده اطاعت ایدک .

پشین اولی الامرہ اماناتی اهلنہ ادابی وعداتلہ حکمی امر ایدیور . صوکر ایزه اولی الامرہ اطاعتی امر ایدیور . بوندن نہ آکلاشیلور ؟ امام فخر رازی دیورکھ : کندی حسابلرینہ کورہ بزی قولانلق ایستلرسہ اطاعت یوق . او وقت اطاعتی امر ایتیور . پشین اولرک وظیفہ سنی کوستور : [ان الله يأمرکم ان تؤدوا الامانات الى اهلها واذا حکمتم بین الناس ان تحکموا بالعدل .] آندن صوکر [یاایہالذین امنوا اطيعوا الله واطيعوا الرسول واولى الامر منكم] بیورور . اطاعت آیتندہده پشین کندی امرینی سوبیلور .

- قواعد عدلی وضع ایدن بنم ، صوکر ارسولک سنتنہ موافق حرکت ایدہ جکسک . بوداثرہ ایچندہ سرہ حکومت ایدرلرسہ او وقت اولرہده اطاعت ایدہ جکسک . زیرا انتظام عالم اونی ایجاب ایدر . متفرق یا شاعاز . دائما اجتماع ایدہ جکک . اخذ واعطالری اولہ جق . شرکتلر ، تجارتلر تشکل ایدہ جک . هر درلو مناسبات قوت بولہ جق . بوقانونی اجرایہ وسائط لازم . حکومت اولماسہ بنی آدم بربرلرینی پرلر . اونی اجرا ایچون سلطانلر ، خلیفہلر ، آمرلر ، مأمورلر ہپ حقوق عبادی محافظہ ایدہ جک . یکیدن قانون یا عیہ جق . ایجاب ایتدجکہ قوانین جزئیہی اولرہ یایدیرہ جق . اولر راضی اولہ جق ، کہ مبعوثان . هر کسک معتمد طانیدقلری ذوات ، [المستشار مؤتمن] حدیث شریف در . استشارہ اولنہ جق کیسہ امین اولہ جق . یورکنندہ بر غرض بولنایہ جق . قوانینہ ، احوال امتہ واقب اولہ جق . امن واقتداری حائر کیسہلر کلہ جک . بتون امتک وکیللری صایلیور . وکلای امت ، وکلای دولتہ قارشى طورہ جق : - سن اجرایہ مأمورسک ، بنده قانونلری تنظیمہ ! دیہ جک . چونکہ احوال وعادات امم بر حال اوزرہ طورماز . زمانلر دکشدجکہ دکیشر . معاملات دائما توسع ایدر . ترقیات ایلریلدجکہ ، اختلاط چوغالہ قجہ بتون کرۂ ارض بر ہیئت حکمنہ کلشدر . اوقدر مناسبات تزیاد ایتشدر . شرقدہ ، غربدہ بوکون نہ اولسہ یارین همان بورادہ طویولور . بریدہ نہ اولورسہ همان بتون دنیایہ یاییلر . اونک ایچون دولتلر موازنہی محافظہیہ چالیشرلر . برندہ برقاریشقلق اولورسہ ہیسنہ طوقنور . مداخلہیہ استحقاق کسب ایدرلر . بناء علی ذلک اسکی نظامات سعادت امتی تأمین ایدہ من . زمانہ یہ کورہ نظاملر ، قانونلر تأسیس ایتک لازم کلیر . هر کس ترقی ایتدیکی کبی بزده ایلریلیہ جکک . اولر بیک درلو معرفتلر اورتہ یہ قویارلر . عقلزک آلدینی ، خیالزک صیغمدینی شیلری بزہ رأی

روحندن بریان ایتشدر . طوغریسی کندیمہ باقیورمدہ کورینورم کہ یوقاربندہ سوبیلدیکم اوقدر سوزلہ برابر ینہ قلب مسلمک کندندہ حالا وجودینی حس ایتدرمکدہ اولدینی حیات راسخۂ قدیمہ ، او قلبک خصائصندن اولان عظمت وقارہ ، شدت شکیمہ یہ زیادہ سبیلہ اعتماد ایتکدیم .

امید ایدیورم کہ برسیل مغرب کبی طاشوب کلن بویکی بدعتلرک تأثیریلہ اویوشان فقط اساساً فطرتمزده کی موجودیتنی محافظہ ایدن احتیاسات کریمہ کونک برندہ یکیدن اویانہ جق دہ اجدادیمزی ظل ممدود لاهوتیسندہ پرورشیاپ ایدن اوکال علوی یہ طوغری پرکشای اشتیاق اولہ جق ، اوزرندہ کی بوفرسودہ پوشیدہ بی قالدیروب آتہ جق ، بوشہوانی بدعتلری کمال فطرت انسانیه سنی اوزرینہ تترین بر مردغیور کبی آیقلری آلتندہ چکیندہ جکدر .

بزده اوزمان قادین مسئلہ سندہ ، تستردہ شاہراہ وسط واعتدالہ اتباع ایدہ جکک . کمال بشری بی محافظہ ایدن ، اونی قهرمانجہ مدافعہده بولنان اک صوک امت بز اولہ جق . نصل کہ بتون عالمہ قارشى اوکالی رسم ایدن ، ارباب سلوکہ سبیل رشادی کوسترن ایلک امت دہ ینہ بز ایدک .

محمد عاکف

مواظظہ

مقرری : مناستری اسماعیل حق
مقرری : سیروزی ح . اشرف ادیب
درس : ۴۹ - مابعد

باق ، جانگدن عزیز اولان دینگہ تعرض ایتسہ والدینہ ینہ برشی یایق یوق . یالکز اطاعت ایتیمہ جکسک . مثلاً باشقہ دیندہ بولونمش . کلیسیایہ ، باشقہ بردینک عبادتخانہ سنہ کیتش . خبر کوندرمش : - او غلہ کلسون ، آسون بنی . . . کیدوب آلہ جقسک . آوب اوہ کتیرہ جکسک . . «ہایدی ! بنی اورایہ کوتورر» دیرسہ کتورمزسک . فقط کندندن کیتش سہ آلہ جقسک .

صوکر باباک سرخوش اولمش . عشرت ایدیور . بیرا ، شامپانیا . . . ہپسی بر . ہپسی حرام ، مردار . لکن اولادی بولنورسک . باباک ایچیور : - ہایدی ، بر قدح طولدور ، کتیر . . . دیسہ یوق ، بواولماز . شرعہ مخالف شیدہ اطاعت اولماز . لکن کندی ایچمش ، ایچمش . قدحی الندہ طوتیور : - آل بوقدحی . . . دیسہ آلہ جقسک . یعنی معصیتہ امانہ اولماز . کفرہ یاردم اولماز . شرعہ مخالف شیدہ کیسہ یہ اطاعت اولماز . بومسئلہلر صلہ رحم حقندہ معتبردر . میخانہدہ قالمش ، کلہ میور . کیدوب اولادی آلہ جق . الہ قدحی ویرہ من . فقط قالدیر دیسہ قالدیرر . ایشہ صلہ رحمہ بویلدہر . هر شیتہ قارشى مہما ممکن رعایت اولنور . چونکہ [لاطاعة في المعصية] اللہہ معصیت اولہ جق یردہ ہیچ کیسہ یہ

کافر لر. بویله بر لرینه زنجیر اولمش ظالم لر... ون عباد الله اسیری. بویله کونی هیچ تصور ایتزلردی. اونلرک امر لرینه کیم قارشی طوره جق...؟
باق ملعونه...! ادراکاری ده آرتق منسوب اولمش، اللهک غیرتی یوقی؟ بهی ظالم! مظلومک دعایی، برکون مقبول اولور. اجابت التور. ظن ایتکه مظلومک آهی قایر. بر آز ایمانی وارسه ظلمله کیت کیده اوده سونر. اللهی انکاره باشلار. اعتقادی ده باشقه مسلاکه تحول ایدر. جراتی آرتدیرر. شیطانلرله دوشوب قالدقجه اونلره کوره قلبنده براعتقاد پیدا اوله جق. اداره نک بودرلوسی اللهک قانوننه مطابق کلیری؟ کفرله دنیا طورور، لکن ظلمله دورماز. کفرک جزاسی آخرتده در. عدالتله کفر بریره کلیر. معصویت اولور. اما ظلم ایلله، استبداد ایلله حکومت دوام ایتمز. نتیجه سی مطلق خرابیت در. دنیاچه بر جزای موجب اوله جق. هر درلو فلاکتله یول آچیلیر. دنیاچه خرابیت محققدر. چونکه حقوق عباد وار. اما کفرک جزاسی آخرتده در. اونلرک ایچون الله، ظالم لری سرنگون ایتدی. هپنی ملتک پنجه سننه دوشوردی. بر طاقم بیچاره لری طیقده قری زندانلره الله کندیلرینی طیقدی. طویه طویه ملت انتقامی آلدی. دهاده آله جق، بوندن صوکره عاکیه اوله جقلردر. بتون مظلوملرک حق لری استحصال ایدیلله جک در. بیوک الله، اولو تاگری قدرتی کوستردی. و بیچاره لری کولدهوردی. ظالم لری زندانلره طولدهوردی.

الله جمله مزی خیرلی خدمتله موفق ایلین! بو حرقی استحصال اوغورنده چالیشان قوللرینه الله معین اولسون...! دشمنلرک بتون حیل و تزویر دولابلرینی سرنگون ایلسون...

ایشته اوچ شی واردی که بونلرله آدم سچلیمز. هرکسه مساوی معامله ایدیلیر. بو خصوصده هرکس حقنده بر معامله ایدیلیر. امانته خیانت ایدیلله جک، عهده رعایت اولنه جق. امانته خیانتک ممنوع در. بتون ذمیلرله امانت در. مادام که بزمه یاشیورلر، هر درلو ویرکی ویریورلر، ماللری، جانلری و دیمة اللهدر. اونلره ایلشن دنیاچه ده جزاسی کورور. آخرتده بر مدتدنبیری اونلر حقنده ده حکومت مستبد اذواجفای روا کوریوردی. پریشانلقمزه سبب بودر. او بیچاره خریستانلرکه مملکتقه کوله کی خدمت ایدرلردی. قیون کی. اوقدر اطاعت لری واردی. هیچ سسلری چیقماوردی. اهل اسلامله بر یرده یاشاوردی. لکن عاقبت ظلمه تحمل ایدمیدیلر. طاغله چکله یلر. نه یاپسونلر. بر ویرکی اون کره آلیر، ینه بورجلی کوستریلردی. — نه یاپوپ ده قورتوله لم؟

دیدیلر. بو بوله صایدیلر. طرق نجات آرامق پک شروع در. پشین. سوزله قورتولمق ایچون بریول، بر چاره آرائیر. قابل اولماز سه سلاحه مراجعت ایدیلیر. بوکا کیم نه دیر؟ بو، شقاوت دکل. اجرای عدالت. صوک دمنده حضرت عمره توصیه بیورمادی: [واوصی الخلیفة بعدی بذمة الله وذمة رسوله] بندن صوکره خلیفه اوله جق کیسه یه بروصینمده بودر: اللهک عهدینی، رسول اکرمک عهدینی کوزنسون که بوندن مراد ذمیلردر. اونلر بزه تسلیم اولمشلر. حکومت اسلامیه تابع

العین کوسترولر. بونلر هپ ترقی سایه سنده اولبور. اودرلو درلو آلنلر، او شمنده و فرلر، اونلرلر، اوفنون،... حیرت، حیرت...! نه در او خارق العاده اسلحه؟ اونلره دائماً قوت بماله ایلله مقابلله ایدم جکسک. الله امر ایتمش: [واعدوا لهم ما استطعتم من قوة] هر نه قدر قدرتکزیترسه زمانه یه کوره قوت حاضر لایک! اونلر هر درلو ایلرله سون، سن قونداقلی توفکرله قالدسک. اولورمی؟ «اونلرک طویلرینه اوقله قارشی طوره جقم، چونکه پیغمبر اوق آتاردی» بوفکرده کزرسهک «بدلا...» دیرلر. عالمه قارشی، مخالفله قارشی نه قدر کوجک، قوتکزیترسه قوت حاضر لایک. [ما استطعتم] اوقدر که ده اوتدسی یوق. انسانزه هر شیة قابلیتیز وار. چالیشه جق اولسه ق ندر یاپارز ندر! ژاپونلردن اشاغی می یز؟ اونلرله اوقدر بر قابلیت جسمیه ده یوق. تربیه عقلیه ده یوق. اساساً بو اوروپا خلقی قدر درایتلی، عقللی بولونماز. ذکی، فطین. بالخاصه ترکلر، اهل اسلام بیکلرله تجربه لر ایتمش. دینزک تلقینانی عالی. ذکاوتیز عالملری حیران ایتمش. شجاعتمز دیلرده داستان اولمش. تاریخلرله پارلاق، شانلی صحیفه لر من طولو. لکن چیقماز سواقعه کیردکن صوکره البت دونه جک. ظن ایدیورلر که کندی اختیار مزله یابدق. حالبوکه بیلورلر که ظلمت ایچنده قالدق. باصده جق یری کوره مبور دق. ظلمت، ظلمت استبداد بتون آفاق موجودیتیزی صارمشدی. اوظلمت ایچنده وار لغمز منعدم اولمشدی. نور حریت اشراق ایدنجه هپ بردن او یاندق. نصرتله طاوراندق. عالم حیراندر. اوظلمت شایه سنی، یاصنی سیلدهک. بوملقی چرکاب دناثر لیلله تلویث ایدن حذر دار لری لایق اولدقلری محله ره کوندردک. اصل اوزینی براقدق. هیچ بر قوم بونی یاپه مامش. باخصوص اومستبدلر نه قدر یرلشمشلردی. اطرافه نصل قول صالمشلردی. ایکی کیشی بریره کتیر مزلر. قارداش قارداشله کوروشده مز. «ویر یانسون، یاق کتسون». دیمشلر. هیچ فردایی دوشونمیه جک قدر غروره صاعشلر. اتمه مسلط اولانلر قارون کی نه اللهی، نه پیغمبری طایر، ایستدیک کی آصار، کسر. صانکه پایدار قالد جقمش. طشره لر دن ده نه خبرلر کلیر. اون سنه دنبیری والی اولمش. آرقه سنی بوراده بر ظالمه دایامش. کشمش، بچممش. فقط بوکون نه حاله کلدیلر؟ آهلری الله یره درشور مز.

[لیذیقنهم بعض الذی عملوا لهم یرجمون] جزالری دنیاچه ده طیدیرر. [یا ایها الناس انما بیکم علی انفسکم] نظم جلیلی یوقی، بیلکز که بونلرک آراسنده بیچاره لرده وار. لکن:

صورسه لر مغدورینی غدار کندین کوسترر

اوله جنی اودر. [ولا یحیی المکر السیی الا باهل] ما کرک مکر، مکر و تزویری کیسه یه طوقونماز. ینه اهلنه دوز. اونلری محو ایدر. اللهک مکرینه قارشی طورولماز. هرکون غزته لرده اوقورسکز. بروسه ده، ادرنده اولله ظالملر تورمه مش که حکومتلری مالکانه ایدیمش. بوراده معهود ظالمله آرقه سنی ویرمش ایدی. نه عرضحالی آلیرلر، نه سوزی دیکلرلر، نه محکمه یه کیدرلر. عباد الله هیچ حکمنده عداوتلوریدی. اون سنه دنبیری بر ظالم وارمش بالیکسری ده. ایستدیک کی کشمش، بچممش. بویله

اولمشاردر. سنك عسكربنه خدمت ايدر. سن ده اونلری حفظ اید. جكسك. بویله اتحاد قلوب حاصل اولور. منافع محافظه اولور. زیرا اللہك عهدی، پیغمبرك عهدی بود. وسرك دنیاچه سلامتکز بونده در.

اگر خرسیتانلر اولماسه، اونلرك چاشمسی اولماسه نه پرسکز، نه ایچرسکز؟ کندی قازانجکز کندیکزه یتز. عسکر یکزی نه ایله بسلسکز؟ اوچنجیلر اولماسه حالز نه به واریر؟ بوگون فرونجیلر قاپاسه ائکسز قالیرز. او بیچاره لر کونشك آلتنده، آتشك باشنده سیک درلومحت و مشقنلره تحمل ایدرك چالیشیرلر، ارزاقزی کوندرلر، بیه جکیزی تهیه ایدرلر. بتون احتیاجات ام بربرینه مربوطلر. حقوق عامه بی کوزه نك دنیاچه ده، آخرتجه ده لازم. دارینده نمره سی کورولور. نصل که بز عدالتله عامل اولدقجه بتون اعدایه غالب اولیوردق. سوکرا عدالتی ترک ایتدك. دفعاتله مغلوب اولدق. دولترک نظرندن دوشدك. بر طاقم تکلیفات، اجرا آت، مداخلات یوز کوسترمکه باشلادی. رفته رفته حقوق عو اولدی. حکومتك شان وسطونی کوچولدی. متمدنلر نزدنده ظالمکله نام آلدق. کرچه بوراده خرسیتانلرك حامیلری یوق ایدی. اما اطرافده پک چوق حامیلری بولندیغی دوشوندك. نهایت «پامازسکز، چکلیک!» دیمکه باشلادیلر. واقعا انسانلره بویله معامله اولماز. بتون شرایع بونی تقبیح ایدر. نه عقل مقتضاسنجه حرکت، نه شرع مقتضاسنه رعایت... هیچ بری بزده یوق ایدی. بار بارلق دها نصل اولور؟ بوکا الله ده راضی اولماز، وجدان صاحبیلری ده رضا کوسترمزلر.

ایشته بونلر اوچ شی در، هرکسه قارشی مساوی. غیر مسلملرده وطنداشارمزد، قومشولرمزد. وبومناچه قرداشلرمزد.

— امادییه جکسك که بنم خرسیتانه «قارداشم» دیمکه دیم وارما یور... فقط پیغمبرمزد دیمش. سنك دیک نصل وارما یه حق؟ بر حدیث

شریفده او یله بیورمش حضرت پیغمبر: [اخوانکم خولکم جعلهم الله تحت ایدیکم فن جعل الله اخاه تحت یده فلیطعمه مما یأکل ولیلبسہ مما یلبس ولا یكلفه مالا یطیق وان کلفه مالا یطیقه فلیعنه...]

صدق رسول الله صلعم [علی مارواه البخاری رجه الله] یعنی سرك قارداشکز دها کیلردر. بیلمیسکز؟ سرك کوله لر یکز، جاریه لر یکز،

اسیرلر یکز، خدمتچیلر یکز، اوشاقلر یکز هپسی قارداشکزدر. کبرکزه کتسون... معلوم یاه «اسیرلر» باشقه ملتدن اولور. مسلمان مسلمان اسیر

آله بیلمیری؟ مشروع میدر؟ حاشا البت! اسیر باشقه دیندن اوله حق، و حرب زماننده طوتوله حق. آکا «اسیر» دینیر. آنا بابا کندی اولادینی صانه ماز.

— اوصاندی، بن ده آلدیم. نه نکاح لازم، نه بر شی!.. دیمک کفردر. بر انسان حرامی خلال اعتقاد ایدرسه کافر اولور. باشی صیقش،

اولادینی صاعش. «معاذ الله» اوندن بیوک کنه یوقدر. بویله یاپان کیمسه یه الله لعنت ایتمش، پیغمبر لعنت ایتمشدر. الله تعالی «حراولان انسانانی صانانک، خصمی بنم» بیورمش.

بوکا دائر آریجه بر حدیث قدسی وار: [قال الله تعالی ثلاثة

انا خصمهم ومن کنت خصمه خصمه يوم القيامة رجل باع حراً فأ فل ثمنه ورجل استأجر اجيراً ولم یعطه حقه ورجل حلف علی سعة الخ.] اوچ کیمسه واردر که بونلرك خصمی، دعوا جیسی بنم. محشر یرنده دعوا جیلری بن اوله جغم. هر کیک خصمی بن اولورسه اون محکوم ایدریم. بر آدمک الله دعوا جیسی اولورسه... الله که احکم الحاکمین، اعدل العادلین... هانکی شاهدله، هانکی قوتله کندیسنی مجازاتدن قورتاره بیلیر؟

کیمدر بونلر؟ ۱ — [رجل باع حراً فأ کل ثمنه] بریسی اول آدم در که حراولان کیمسه لری اسیرکی صاعش اولور.. بو حدیث شریفه، ایکی درلو تفسیر اونور: یا مثلاً اولادینی صانار، یا خود عالمی کوله کی قوللانیر. اللهک و بر دیک حرقی غصب ایدر... ایشته اونک اک برنجی خصمی بنم بیوریر.

۲ — [ورجل استعمل اجیراً فلم یوفه اجره] اول کیمسه که برایشده بر آدمی قوللاش. یعنی بر اجیره، که عام اولور، خاص اولور. خدمتی کوردیرمش. تمام ایشنی بتیرمش، اجرتی ویرمیور. آیلقله، کونده لکله، هر نصلسه کیم اولورسه اولسون، مسلمان اولسون، اولماسون شوکا مقابل سکا شونی ویره جکم» دیمش. تمام ایشنی کوردیرمش، تهدید ایدوب قوغمش. — هانی بنم حقم؟ دییه جک اولورسه جواباً:

— حالاده سویلر. بندن ده حق می آله جک؟ شیدی سنی عو ایدرم. دییه اخافیه قیام ایتمش. مثلاً ضبطیه ناظری، محروم او یله یاپارمش.

بر اکمکچینک بیکلرجه فروش آله جفی بیریکمش. کونده بر مجیدیه لک اکک آبیورمش. آرتق بر کون اکمکچی، ویرمه مش. طاقم قالمدی ویرمه جکم دیمش. بو حکایه بی بر، ایکی آی اول ایشتم. بیچاره بی حضورینه جلب ایتدیرمش.

— ویره جکیمسک، ویرمه جکیمسک؟ دیمش.

— آمان، افندم طاقم قالمدی. ویرمه جکم.

— او یله می؟.. پکی!.. دیمش.

آرقه سندن افتزالی بر ژورنال. هایدی کندیسنی محبسه آتارلر. سوکرا حقنی باغشلامش، پک چوق یالوارمش ایسه ده فائده ویرمه مش.

زوالی دن دها بیلیم نه قدر جزا آلمشدره کوچ حال ایله صالمشدر. استانبولده، پاتختده بو ظلم اولورسه آرتق طشره نك حالی دوشون. بیچاره بی صیقشدرمش، مجبور ایتمش. اوکا قارشی محکمه یوق. هر مسئولیتدن مبرا، اما خسته لقله ظالم

شیدی جان چکیشیر. بویله ظلم ایله قاچ بیک لیرالق بر چفتلک ایدمش. حریت سایه سنده محاکمه مراجعتله کندیسنی محکوم ایتدیرن آله جقلیره قارشی شمدی ده. — پاره یوق، تقاعد اوله جغم او وقت ویریرم دیور.

تقاعد... باق، باق ظالمه. حالاده ملت پاره سیله کچمکه قالقیشیور. فقط چفتلکلری کندیسنه قاله حق ظن ایدر. عو ایتدیک انسانلر،

قییدینی جانلر، سوندوردیکی او جاقلرک جدو حسابی یوق، هر نه دیرسه او یله اولوردی. بر شینه حق دیرسه حق، باطل دیرسه باطل. صوروسز،

سؤالسز سنه لرله زندانلرده یاتان بیچاره لر وار ایدی. آق صقالی آدم زندان کوشه لرنده آغلا یور: — اوچ سنه در یانورم، دیوردی. هیچ کیمسه

صورما یور ایدی که «نیچون بورایه ظدک...؟»

چکنه یورلر، ازیورلردی. هیچ برجهنله سلامت نقطه سی قالماش ایدی. بالارینی بولدیلر مقهورایدی اولدیلر. «فقط دایر القوم الذین ظلموا والحمد لله رب العالمین»

شیدی خلاصه کلام آیتک سبب نزولنی ذکر و بیسان ایتدک، اوشاده حدیث اولیده ایضاح ایلدک. آرتق ایکجی حدیث شریفی اکال ایدلم. «سزک الکز آلتیده، خدمتکزه بولونان کیمسلر، جاریهلر، کولهلر... بیلککزه هپسی قارداشکزدلر، [جعلهم الله تحت ایدیکم] بواللهک سزه براطفی درکه اونلری سزک الکزه تودیع اتمش، سزه بر ریاست ویرمش. بر چوق کیمسلر سزک الله باقیور. آنلرک رزقی ویره جکسک. فی الحقیقه رزق ویرن الله درم. لکن سن چالیشه. جکسک، تعیشلرینه واسطه اوله جکسک بونعمتله متشکراً کندیلرینه داغما قارداش معامله سی ایدیکز. کیمسه حقاتر ایتیکز. معلومدرکه اوشاقلر ایچنده، اسیرلر ایچنده برطاقم غیر مسلمدره بولور. آتشیلر، عربهلر، کولهلر... هپسی مسلمان اولمق شرطی؟ اسیرلک اساساً عدم اسلام ایله مقیددر. رقیق اوزرنده بولنازلرین سلامه کیرد کدن صوکراده احوال اوزره قالیرلر. لکن اولجه غیر مسلم اولوب محاربه ده الله چکمش. اسیر آلمش اوله جق. مؤخرأ دین اسلامی قبول اتمش اولدنی حالده آزاد ایدلمه مش، حریت قازانه ماش اوله ییلر. واقعا «کوله آزاد بیدک» دیه امر شرعی چوقدر. کفارت ایچون، دها بر چوق شیلر ایچون کوله آزاد اولنیور. بوکا دائر ترغیبات شوعیه نه نهایت یوقدر. الحاصل کولهلر یکزده سزک قارداشکزدلر. دکلکی که اونلرده انسان در. اخوت جنسیه امر محققدر.

انسانک ایسه برشیدر قورقوسی اولور، کوکلنده امللری اولور. انسان حد ذاتنده حائز حقوقدر. حریت طبعیه صاحبی در. کوله اولمقله انسانلقدن چیقماز. قارداشجه قوللانک. بیوریلیر.

— نه یاپلم، نصل معامله ایدلم یارسول الله؟

[فمن جعل الله اخاه تحت یدیه فلیطعمه الخ] هر یکک قارداشی — تکرار «قارداش» تعییرایدیور — کندی زیراداره سینده بولنورسه کندیبی نه ییرسه اوکا ییدیرسون. نه کییرسه اوکا کیدیرسون. کوله سنه، اوشغنه طاقتدن زیاده یوک یوکلمسون. صاقین اونلرک هیچ برینه طاقتدن زیاده تکلیف ایتیهک، اما بعض شیلر وار. مطلقاً یله جق. سن ده برابر یاپ، کبرلنه. کبرلنه جککه بر آز چالیش. خندق وقعه سینده سلطان انبیا افندمن کندی ده قازمیدی الله آلمش ایدی، اصحابله صباحدن اقشامه قدر برابر چالیشیوردی. پیغمبر ذیشانک دعاسیله دنیا لرتترکن داغما امتنه بویله یول کوستریدی، هیچ بروقت — یارب، محاربه یه کتیبه جکم، مله کارک یوقی؟ اوغلری کوندلر! دیمه دی. کندی اصحابله برابر کیدردی. غالب کلیر. مغلوب اولوردی. شریعت مقتضاسی نه ایسه اون ایفا بیوروردی. رجعت اولسون، مکافاتنی کورمک ایچون عبرت اولسون. بناءً علی ذلک معیتکزه بولنانلره بر خدمت تکلیف ایدرسه کز سزه معاونت ایدک، برابر چالیشک. هر کسه کوزل کچنکه نامور دکلکی یز؟

قانون، عدالت... هیچ برشیدک حکمی یوق ایدی، نه حقوق شخصییه طانیلیور، نه حقوق ملت. بوللری طانیان قانون اساسی در. باقی او معزز قانون نه دیور؟ کیمسه نک حقنه تجاوز اولونماز، اوی باصیلماز، اشکنجه اولنماز، محاکمه ایدلمه دن حبس اولماز. محاکمه سز کیمسه بر فیسکه اورولماز. هر کس سر بست یازه جق، سر بست سویلیه جک. کیمه طوقنورسه محکمه لر آجیق. اوکا کوره جزا کوره جک. لکن بن حقیقی ایسته مک ایچون باغیررسه نیچون زندانلرده محبوس اولهیم؟ ظالمق نصل اوله جق؟ ایسته بویله اولور.

— فقط سن نه جرأته پاشا افندمنه «ظالم» دیورسک؟

نصل دیمهیم! عکا قلعه لر نه، فیزان چوللار نه، بشکطاش زندانلر نه محو اولان بیچاره لری کیم احواله کتیردی؟ بولمعلولره بوتعبیرده آزدلر. اونلرک ملعتنی، اونلرک ارتکاب ایتدیکی دناشیلری تصویر ایچون، توصیف ایچون باشقه تعبیر بولنماز.

افاده ایتدیکم اووقعه محققدر. اکمکچینک سکز، اون بیک غروش آله جفی بریکمش. ذاتاً اصنافدن هیچ کیمسه یه پاره ویرمیورمش. شیدی بردنبه شکایتلر یوکسه لیوردی. جوابنی ویرسون باقمه اعلی از نلرک، کوله کی قوللانلرک خصملری جناب الله در.

— اوچ کیمسه نک خصمی بنم، بیوربیور. انسانی صاتوب پاره سی یه ییلر، ایش ایشله دوب ده اجرنی ویرمه ییلر... بولر نه الیم عذابله دوچار ارله جقلردر.

بر اجرک اجرتی ویرمنسه بویله عذابله گرفتار اوله جق، یا اککفی برسه، زواللی نک سرمایه سی آلوب غصب ایدرسه نه اولور... انسان بوقدر ملعت تصور ایدمن. یا اککفی یرده صوکلنده افترا ایدرسه، نهایت حقنی باغشلاتیر، اوستنه دها پاره آلیرسه... متضاعف ظلملر... «الظلم ظلمات یوم القیامة».

بوظلی حجاج ظالمده یاپامازدی. او، بر مقصد اوغورنده حرکت ایدردی. عالمک مالنده کوزی یوقدی. او، سیاسی بر طاقم فکرلرله بعض اهل بیت حقنده ظلمی روا کوربیوردی. خلفای امویه زماننده بولنوردی. واقعا مبطل ایدی. حقسن ایدی. آرا صیره اهل بیتدن بر حرکت طویاردی. اونلره طرفدار اولانلره ظلم ایدردی. ملعون ایدی. لکن بر مقصد سیاسی اوغورنده، امویه نک خلافتنی محافظه ایتمهک چالیشیوردی. کیمسه نک مالنه، عرضنه قصد ایتیوردی. کرچه چوق کیمسه لری قتل ایتدی ایسه ده ینه محکمه لری ده واردی. آز چوق عدالتی. انصافی ده واردی. بوبابه غریب غریب حکایه لری واردلر. فقط بویله اککفی یه ده پاره سی ویرمه، اونی. بونی ژورنال ایدرک محو ایت، صوکراده اوزرینه جزا آل... بونک مثل کورولمه مشدر. بوحرینظر عادتاً مخترع مظالم عد اولنور. یاقه سی آچلامش ظلم بولنردن انتشار ایتدی.

۳ — عیسی: هر کیم بر عهدی بوزارسه، وعدندن خلف ایدرسه، اونک خصمی بنم. بیوربیور.

بولمعلولرده بواسباب مقهوریتک جمله سی وارایدی. اوچ جهته ده الله تعالی کندیلرینک خصمی ایدی آرتق سلامت بولورلری؟ عالمک ماننی غصب ایدرلر، ویرمیورلر. تبعه مسلمینی، بتون حقوق رعیه یی

(وقولوا للناس حسناً...) ناسه دائماً کوزل سویلیک. بو خطاب عامده مسلمده داخلدر، غیر مسلمده. (لاینهاکم الله عن الذین لم یقاتلواکم فی الدین ولم یخرجوکم من دیارکم) نظم شریفی ده اونو تعالیٰ یز. مادامکه دینکزه دو قونم یورلر، وطنکزدن چیقارم یورلر... مشرکله ده معاملات حسنه ده بولمکزدن نهی ایتیمور دیمکدر، نه وقت بونلری یاپارلر سه او وقت سزده مقابله ایدرسکز. سن دینکله مشغول اول، اولرده دینلری ایله مشغول اوله بیلیرلر. [لکم دینکم ولی دین]، [لهم مالنا وعلیهم ماعیلنا]، [لا حجة بیننا و بینکم] مادامکه علناً منکراتی اظهار ایتیمور، سنی آرکدن، بار قکدن چیقارما یور، مالکی، ملککی غصب ایتیمور، سنک قانوننه تابع اولور، سنک اجرا آتته انقیاد ایدیمور. رعایت شرعاً مجبور سک.. [لهم مالنا وعلیهم ماعیلنا] حدیث شریفی عین حکم شریعتدر، تفصیلاتی کتب فقهیه ده مسطوردر. غیر مسلملر ایله عدم معاشرته بزلر سبب اولورز. بز انصاف ایده جک اولسه ق هپسی محبت ایدرلر. [عسی الله ان یجعل بینکم و بین الذین عادیتم منهم مودة الخ] اگر سز اولره انصاف ایله معامله ایدرسه کز هپسی سزه دوست اولورلر. یکزده الله مودت خلق ایدر. یعنی دنیا خصوصاً منعت کورورسکز. آخرتجه الله غفور رحیمدر. حسن نیت صاحبی اولانلرک قصورینی عفو یورور. هر حالده دنیاچه منفعت کوره جککز محققدر. مودتدن دائماً نمره اقطاف ایدرسکز. دشمنلکدن اصلاً بر فائده چیقماز. نتیجه سی پریشانلقدرد. [وقولوا للناس حسناً] بتون ناسه کوزل معامله ایدک. ایشته بو حسن معاشرته اخوت سوق ایدر. «اخوت دینی» دیمیز. اخوت وطنیه دیوروز. یعنی وطنداشلاق، قومشواق. هپ برون اولادی یز. بوسوزی استبعاد ایتکه کیم جرأت ایدر؟ او امر آلهیه بی حسن تلقی ایله سز اولا الله ورسولنه اطاعت ایدک، اندن صوکر اجرا عدالت و اسطه قیلتمش اولان ذوات وار، اولرده حرمت ایدک.

— لکن اللهک ورسولک حکمنه مخالف یوله سوق ایدرلر سه نه یاپدم؟ قلمچی چکلم؟ اوزرلرینه می کیدلم؟..

یوق. بونی الله ده منع ایدر، پیغمبرده منع ایدر. بونلر احکام آلهیه بی اجرا ایده جک. محکمه نك حکمی نه ایسه اکلاته جق. هر کیم قارشی طورور سه اونو تربیه ایده جک. «اجرات حکومتی قبول ایتیم» دیمه نی تشکیل ایده جک. حکومتک وظیفه سی بودر. لکن قانونی کندی بوزار سه او وقت نه یاپارز؟ ایشته قرآن کریم بونی ده کوستر. [فان تنازعتم فی شیء فردوه الی الله والرسول] آنی کتاب الله وسنت الرسول رد ایدک. اگر حکمدارلر، امرا، حکام صنفی سزه عدالت ایتزلر سه، پینکزه اختلاف ظهور ایدر سه... نه وقت اختلاف ظهور ایدر؟ مشروع اولیان بر طاقم یولره سوق ایدرلر که او یوله سلوکی ممکن دکل ملت قبول ایده من اولور. او یله بر طاقم تکلیف لده بوانور سه، اجراء ظالمانه یه قالی شیر سه... او وقت ایشته کتاب الله، ایشته سنت رسول اوریاه مراجعت ایدرسکز. قرآن نه باقدق: [وامرهم شورى بینهم] بیور یور. سنت رسول باقدق: هپ خلیفه لر امتک رأینی صور مش. اهل

حل وعقدک انقباضه راضی اولمش. حضرت عمر بردمه اثنای خطبه ده صور مشردی:

— اگر خلاف شرع حرکت ایدر سه، رجا ایدرم، خبر ویرک. قبول ایتیمک!

اصحاب کرامدن بریسی دیدی: — ذاتاً بر قصورکی کورور سه دک مطلقاً سویلیک بور جلویز. قارشو دورور سه دک مقامکدن دوشورورز. مشارایه — جدا اولسون، بیوردی، که ز مانعه بویه لرلر واریش. لکن بو، صوک تدبیردر. اعلان کفر ایتهدن، بالکلیه احکام آلهیه بی محوه قیام ایتهدن هیچ بر آسک اوزرینه سطوت کوسترمه کوزوم یوقدر. بلکه مشورتله حل مسئله یه چالیشمق لازمدر. وظیفه اهل ایمان بودر.

اما — بن. اونو ده قبول ایتیم!...

دیر سه، او وقت مجبورت کورولور. (الحمد لله) بوسفر قان دو کولمده دن مطلوبه نائل اولدق، حریمیزی آلدق. صراط مستقیمه واصل اولدق. عنایت حقه مستفید اوله جفز [ان کتم تؤمنون بالله والیوم الآخر] اگر الله ایمانکز وارسه، قیامت ایمانکز وارسه بویه یاپارسکز... اصل جزا قیامتده در دنیا ده ده مثالی، نمونده سی کوستریم. ایشته امر آلهی بودر: مشورتله ایش کورک! کوتلی بر هیئت اورتیه قویک! خلیفه لر ی بویه اولیه کندی کیفنه بر اقایک. هیچ فوجه ملت بر کیشی نك رأی خودینه بر اقیلیری؟.. بو هیئت «اهل حل وعقد» دیرلر. کتب فقهیه ده «منعه صاحبی» دیرلر. او یله نفوذلی کیمسه لره حکم شرعی نصل اجرا ایدیلر؟ مثلاً غایت نفوذلی بر آدم برینی قتل ایدر سه اونو تأدیب ایده جک، حکم شرعی اجرا ایده جک. بر «اهل منعه» نك وجودینه احتیاج واردر. دائماً بویه بر هیئت بولنه جق. کتب فقهیه بی ای او قویانلر بونی بولورلر. بیوک مقامده اولان کیمسه برینی بغیر حق قتل ایدر سه حکم شرعی آنک حقنده دخی اجرا اولنور. کیم ایسترسه اولسون. بغیر حق کیمسه نك کیمسه بی قتله صلاحیتی یوقدر. پیغمبر بویه حقیمز کیمسه بی اولدوره من. اولدوره من مشدر. او حیاتی الله ویرمش، یالککز او آله بیلیر. حیات، بشرک طبعی بر حق درکه بونک اوزرنده هیچ کیمسه نك تصرفی ممکن اولماز. اجرایی داعی فتنه و هجمن اوله بویه جک بویه بر حکمی سهولتله اجرا ایده جک کیمدر؟ «اهل منعه»، یعنی «مجلس معونان» در. اک مشروع حکومت بوندن عبارتدر که آنجق بویه یاشامق ممکن اولور. هیچ برشی کتاب الله دن خارج دکلدر. شوقدر که اصول ایله کیدک، مشورتله باپک. حیات، رفاه وسعادت انجق مشورتده در. [ذلک خیر واحسن تأویلا] ایشته بویه یاپارسه کز اهل سعادت اولورسکز. عاقبتکز کوزل اولور. جله کز سلامت بولورسکز. ظلم بنیادینی بیتمق ایچون باشقه چاره کز یوقدر. الله جله منی رضای شریفنه موافق خیرلی عمللر ایشلین قولرندن ایلیه آمین! بوقدرله اکتفا ایدلم. ۴۹ نجی درسک صوکی